

NANONDIRAL WINNDEREYANKEEWAL HAKKEEJE AADE

NAATIRKA

E tuugnaadeko wonde keftingal horma kala neddo e nder besngu aadee e hakkeeki potdi woni dnaddduudi ndimaague potal e jam e nder aduna,

E tuugnaade wonde ko baasgol heftinde kam e calogol tottude hakkeeki aade ngaddi barondiral e salaare sanndolin nde e nder aduna e kadihuccande adunam mo aade hebi yamiroore haalde e mijjaa de no henanorii dum yontii ete kadi yimbe poti jeyde koye mumen ceerta e kulol e baasal sabu aadee yidde d'um,

E tuugnaade wonde ina teenti yo hakkeeki aadee ndeenire yamiroore laawdinaande mbele aadee waasaa tonngeede e gullitaagol dowrowol so tawii fawaama kalfaandi kiisndi walla waawnere b urtunde,

E tuugnaade ina teenti nde bamtatoo biyngu yummaagu hakkunde leydeele dimd ude,

E tuugnaade e nanondiral leydeele caaktangal woondoore leydeele jowitiide e hakkeeki gadani aadee baydi no ndimaagu, teddungal e nder potal rewbe e worbe. Leydeele dee koddirii e daranaade bantaare renndo e nibgol fannuji nguurndam moyyam,

E tuugnaade e wonde leydeele dentude jeytiide dee, e ballondiral e fedde leydeele dentude jeyde koye mumen pellitii nibnude horma hakkeeki aade kam e ndimaagu,

E tuugnaade e bulngo renndaande ngam tafde hakkeeki aadee kam e ndimaagu, leydeele dee teentinii nafaore burtunde wonde e pellitgol, ko ndeen batu ngu nanondiri, holliti:

Ngal-doo nanondiral winndere yan keewal jowitiingal e hakkeeki aadee wayi ko no laawol gootol nii ngam yettaade leydeete mbele yimbe bee e renndooji dii mbada dum e hакkillaaaji mum e kala sahaa kadi et e jannginge e nehde mbele bamtoo horma hakkeelleji aadee e ndimaagukuule yettaama mbele saree e nder leydeele, ciynugol ngol ina foti feeñde, teskee e yimb e fof.

Kuulal gadanal

Innama aadeeki fof poti, ndimdidi e jibinannde to bannge hakkeeki. Ebe ngoodi miijo e hakkilantaagal ete ebe poti huufu ndirde e nder b iyinguyummaagu.

Kuulal 2

Gooto kala ina waawi hokkunda hoore mum hakkeeki e ndima guuji kaalaadi e nanondiralngal tawa alaa paltagol nguru, mbaydi, leñol, demngal, diine, iwdi leydi walla renndo, dañal, jibinande walla kala ngonka.

E ko fawtii heen hay paltoor gooto woodataa e dow yowitaade e dawrugol, ñaawoore hakkunde leydeele fawaade e neddo ummiido leydi walla neddo mo yowitaaki maa woni pawido yamiroore laawdinaande waawnde wonde fof.

Kuulal 3

Innama aadee kala ina jogii hakke wuurde, e hakke ndimmagu kam e hakke ndeenka e kisal hoore mum.

Kuulal 4

Hay neddo gooto fotaaani tonngaade e maccungaa gu maccungaa e njeeygu aadee ko ko harminaa e no waawi si foraade fof.

Kuulal 5

Hay neddo gooto fotaaani leepeteede walla fiyeede piyle jaltude neddaagu walla koynooje.

Kuulal 6

Neddo kala ina jogii hakke annditireede neddaagu mum e kaayitaaji ñaawaadi.

Kuulal 7

Yimbe fof poti e laamu ete poti fotde ndeendka e yeeso laamu. Yimbe fof ina poti fotndeende e reeneede e heedi heedi baawdo yabbude kule ngal nanondiral yimbe fofina poti reeneede e tooñanng e tawa alaa paltoor.

Kuulal 8

Neddo kala ina jogii hakke wullitaade ñaawoore e leydi mum so tawii o gañaama, o tooñaama walla so hakkeeki makko njoolaama. diin hakkeeki ina ngannde e laamu e ñaawooje.

Kuulal 9

Hay gooto fotaaani nanngede sokee walla yaltinee leydi tawa ko e dow mbaawka e belaafe.

Kuulal 10

Nedđo ina jogii hakke e hedeede e nder potal e sahaa ñaawoore nde yowitaaki, nde wadataa heedi-heeda (jinngataa). ñaawoobe benguurotaako poti ñaawde hakkeji fotdeeji nedđo fof ko takkaa haa heɓ ni dɔm ñaawore.

Kuulal 11

Kala nedđo tuumaado bonnannde ina foti reweede haa ko fawaa e mum ko annde ina woodi walla alaa tawa ko ñaawoore laadinnaande nde suudaaka ñaawi e tawtingol ñaawoobe luundiiɓe heedɓe banngɓe ñaaweteedo oo.

Hay gooto fawetaake bonnannde walla war ngo tawa nde wadatae ndee waawa wonde ko teengi e mum e yowitaade e laawol leydi walla laawol hakkunde leydeele. Ko noon ne hay gooto fawetaake sariya badɗo huunde tawa nde wafetee ndee o jotondiraani heen.

Kuulal 12

Hay gooto yabbetaake, tooñee e nder nguurndam mum, e nder besngu mum e nder jotondiral mum walla nedɗaagu mum lesɗinee, naange hay gooto e dowlugol mum potaani ñifeede. Nedđo kala ina jogii hakke reenaneede dee geɗe teengtinooji ndimaagumum.

Kuulal 13

Nedđo ina jogii hakke yahde ɗo welaa fof e no weliraa fof kam subaade hofannde mum e nder leydi.

Nedđo ina jogii hakke yaltude leydi kala hay so tawii ko ndi makko kam e artude e leydi mum.

Kuulal 14

E sahaa kulol, nedđo kala ina jogii hakke yeewde moolaare e dañde leydi moolndi dɔm e godɗe dee.

Oo hakke noon waawaa fawaade e warde hoore doga yeewa moolɗo dɔm, o waawi fawaade tan ko e jamirooje fedde leydeele dentude.

Kuulal 15

Nedđo kala ina jogii hakke jeyeede e leydi, woni jogaade ngenndi.

Hay gooto waawaa e dow belaaɗe haɗeede jogaade ngenndi walla waylude ngenn di.

Kuulal 16

Caggal nde nedđo dañii duubi kellifuya so ko o debbo, so ko o gorko faltaa ki leñol, nguru, leydi ono jogi hakke resde maa reseede, o darna fooyre. Ko kamɓe poti heen hakkeeki jowitiidi e dewgal so ina humee walla so ina ittee (goorko e dewbo).

Dewgal fawii ko e yiɗɗe resondireeɓo ɗiɗo ɓee wonaa ina fawee e waawnere.

besngo ko kam woni tergal gadanal e nder rendo besngu inajogii hakke ndeenka immoraade e renndo kam e laamu leydi ndii.

Kuulal 17

Kala nedđo walla dental yimɓ e ina jogii hakke e jeyal leydi.

Hay gooto fotaani e amdu e waawde haɗeede jeyi mum.

Kuulal 18

Kala nedđo ina jogii hakke ndimaagu miiɗo, hakkilantaagal kam e diine. Oon hakke ina roondii ndimaagu waylude diine kam e ndimaagu tabitinde diine mum walla yi yannde mum kañum gooto walla e wondude e wofɓe. Ngaal tabitinal diine noon ina nona ko duudii e ko feeñi fof tawa ko rewneede e dow jaɗɗe, walla dewal walla jamirooje diina oo.

Kuulal 19

Nedđo ina jogii hakke e ndimaagu jogaade miiɗo e saaktude miiɗo mum dɔm firti ko joom mum fotaami hulde feeñninde miiɗo mum walla wiɗtude, heɓɗe kam e sarde miiɗooji e kabavuuji tawa woyaaki keeri hakkunde leydeele e no sardaa fof.

Kuulal 20

Nedđo kala ina jogii hakke e ndimaagu waɗɗe batu walla fedde nde wonaa fitina.

Hay gooto fotaani waawneede jeyeede e fedde alay sago.

Kuulal 21

Neddo kala ina jogii hakke e jeyeede e terde gardiide leydi mum. Tawa ko kañum e hoore mum walla tawa ko waabaade e be yimbe e cubii ina njood añii leydi sabu joñeede gede mum.

Neddo kala ina jogii hakke ardineede walla joñeede gede/golle leydi e dow potal.

Muuyaande leydi ndii ko ñibgol kalfaandi laamuuji dñi. Ndiin kalfaandi ñibortoo tan sosde wooteeji cuboo subngo laabngo e leydi kala, tawa cubotoo do kala ina tottee ndimaagu mum timmungu.

Kuulal 22

Neddo kala e nder renndo ina jogii hakke e ndeen ka renndoyankeewo. ñumko weltaare hakkeji fagguduyankoj e renndoyan heeji e pina yankooji katojinaa ñi e ndimaagu e ñamtaare aade e dow tuugnaade e ngonka leydi fof.

Kuulal 23

Neddo kala ina jogii hakke liggaade e dow potal hujjaaji liggeey e ndeenka baasgol gollaade.

Yimbe fof poti fotde njobdi so tawii be potii liggeey.

Kala liggido ina jogii hakke njob di fotndi heen, njondi mbaawndi jogaade mo kanke e besngu makko mbele njogoo ngonka moyya tedduka. Njobdi ina haani timminireede catiide renndoyankooje.

Neddo kala liggotoodo ina jogii laawol tafde fedde wullitaare hakkeji liggeey walla yantondirde fedde liggotoobe mum e pedle godde liggotoobe so tawi ede ndenndi ngoy aaji e anniya.

Kuulal 24

Neddo kala ina jogii hakke e fooftere walla weltinde bernde num walla wooda do haa'dni liggeey mum ete kala liggotoodo ina jogii hakke e fooftere yob eteende.

Kuulal 25

Neddo kala ino foti jogaade hakke nguurndam cemordam haa waawaa toppitaade cellal mum, ngonka mum eka besngu mum haa teegti e nguura, kodlci, safaara e gede renndo; omo jogii hakke e ndeenka so tawii o liggaaki, walla o sellaani ma walla o jodtaa de e doole mum, walla kes joodiido, naywufo walla kala gede baasooje wallitde nguura de pawaa e bellanteeje.

Jibinaado debbo e sukaaku ina njogii hakke ballal e toppitaagol keeriidi. Sukaabe fof, woni a jibinaabe e nder dewgal walla caggal dewgal poti fotde to bannge ndeenka renndoyankeewo.

Kuulal 26

Neddo kala ina jogii hakke jande jande foti wonde ko nde alaa njobdi hay sinna ko to arwaniire e gadanal. Jande sukaabe ina foti wonde alay sago. Jande karallaagal ina foti huftidin'de: jande toownde ina foti udditanaade moni kala taw alaa heedi-heeda, tawa ko e baawal mum.

Jande foti ko feertinde neddankaagal, beyda teddin'de hakkeji innama Aadee, hebde hoore mum. Ina foti waalitde paamondiral, muñundiral, cehilaagalhakkunde leydeele e kala senngooji leyyi walla diineeji, fawitii heen ñamtaare golle dowlaaji dentudi ngam moyyere ina duumoo.

Jibinaabe ina poti subaade hol fannu jande ndokkata sukkaabe mumen.

Kuulal 27

Neddo kala ina waawi e sago mum jeyeede e ñamtugol pinal rennde mum, huutoroo ñeeñe e wallitde ñamtaare ganndaliyankeewal e kala bure jaltooje heen.

Neddo kala ina jogii hakke ndeenka muuyaade mum to bannge neddankaagal e jawdi tuugniide e bulgno ganndal, coñce, ñeeñal de o tafi.

Kuulal 28

Neddo kala ene foti daranaade ñibagol hakkeji innama aadee kam e ndi maagu mum to bannge renndo e nder winndere mbele kuule kaalaade ender ngalfo nanondiral njetto faandaare todfaande nde.

Kuulal 29

Innama aadee ina jogii hujjaaji fayde e renndo ngo ganndudfaako ñamtaare huuftidinde neddankaagal makko tan waawi wootde.

E nder kuutorogol hakkeji makko kam e naftorogol ndimaagu makko, moni kala fawaa e mum tan ko dooftogol sardiyeji ngam teegtin'de keftingol e nehtanagol hakkeji wodde ngam timminde neddan kaagalngam gede denndaande kam e ngonka moyya kuuftidindo ngam ñanje renndo potal.

Dii hakkeoji e nguu ndimaagu mbaawa dañeede e dow luundaare paandaalee muuyaabe dowlaaji dentudi.

Kuulal 30

Hay kuulal gootal gummingal e ngal dfo nanondiral fotaani jaggireede ummii ko e leydi, walla dental keeringal, walla nedfo keeriifo. Hay nedfo gooto, walla dental walla leydi potaani jogaade golle tawa faandaare mumen ko firtude hakkeojie e ndimaagu kalaafi e nder nanondiral ngal.